

Kerekes József

A KŐ DICSÉRETE

(Aracspuszta, 2004. március havában)

A kő holt anyag, nem sarjaszt életet, képezzen bár hegycsúcsot, bármily gögös magasságban a bioszféra felett, vagy várjon titokzatos kozmikus sorsára, akár a Mars, akár a Hold felszínén. Magasság, titok, öröklét - mélységes fogalmak, de egyik sem segít rajta, holt marad mindaddig, míg az ember meg nem látja, át nem értelmezi, hozzá nem ér, nevén nem nevezi. Akkor, csak akkor lesz belőle nyílhegy, tűzcsiholó, írott kő, régen kihalt állatokról tanúskodó barlangfal vagy templom: minden, ami életet jobbit, segítő jobb, nemzedékek átruházható kelléke, az emberi meglátás hírnöke örök időkön át, romos fundamentum voltában is valóságos kőszál, melyre építeni lehet. Hűséges várakozó, mely meg akar és tud maradni az elfolyó időben. Nyílhegy egy múzeumban, rajzolt kőfal egy szurdokban, templom a pusztában.

Templom a pusztában. Pusztatemplom. Rom és falak. De nem rom és falak, hanem jelkép, kegyhely, tartóoszlop, „kőbe fagyott zsoltár”, Szent István-i jobb itt a Délvidéken, templomunk: Aracs.

* *

Csönd. Pilinszky csöndje a pusztában, alkalom ember és templom párbeszédére a magányban. - „Ezért tanultam járni! Ezekért a kései, keserű léptekért.”

A megfeszített utolsó kiáltását követő csönd ma az övé: - „mert elhagyatnak akkor mindenek.” Beállt a „kutyaólak csöndje.”

Kőbe zárt Szent István-i gondolat. Üzenet a tatárjárás, Mohács, Trianon, a kommunizmus holokausztikus jövőképebe. A testében meggázolt Isten golgota-képe, fájdalmas romosságában a bibliai tanulság megtestesítője: csak a szenvedő Isten segíthet rajtunk. A hármasság: a

béke, az igazság és a szeretet Istene. Mindhárom csak a szenvedésben fogan megváltást, feltámadást. „Mebűnhődte már e nép.” Uram, nézz e romokra, s lásd tükörképünket.

*

„A por siet, a kő ráér” - vallja Weöres kétsorosa. A kőnek súlya van, nehézsége van, súlyából adódóan megfontoltságot, maradandóságot jelképez, míg a por a szél izgága kiszámíthatatlanságának engedelmeskedik. Az embervéste kőnek örökítő tulajdonsága van. Petrus a kőszikla, Jézus a szegletkő, „én paizsom, én kőszálam”, a parancsolatok kőtáblái, kábakő, bölcsek köve, Siratófal: mind-mind a romolhatatlanság jelképe, záloga a megmaradásnak.

A kőnek súlya van, tartása, mint az irgalom, ezredév, magyarság szavainknak.

*

„A víz szalad, a kő marad” üzeni Wass Albert is. Marad: időtől, tértől független, Istenhez hasonlatosan. Büntelen az emberhez viszonyítva, ezért halhatatlanságában nem kell apáról fiúra újratanulnia a nemzeti emlékezetet. Tud tehát tani-tani a túlélésre, biztat a reményre, ösztönöz a tettekre.

*

Hívogató zarándokhelyünk az ég e szeglete alatt, hol elsírhatjuk, hogy por és hamu vagyunk. De ha körül-nézünk, megpihelve a végtelennek tűnő, ember alig- járta pusztaságban, valami olyan érzésünk támad, hogy ezen a vidéken nem uralkodhat el a gonosz. Ma ez a legtöbb, amit hazavihetünk. Ez ma a Pusztatemplom legfontosabb üzenete!